

A SZELÍDGESZTENYEFA TULAJDONSÁGAI

Növekedési erély

Az egyes gesztenyeváltozatok között jelentős különbségek vannak a növekedési erélyben: erős, közepes és gyenge növekedésű fajták vannak. A növekedési erély a korona alakjára is hatással van. Az erős növekedésű fajták a termőrefordulás előtt fiatal korban erősen feltörekvő koronát nevelnek. A korona alakja jelentősen változhat a fa korával. A fiatalon kúposodó korona idősebb korában gömb, szétterülő gomba alakúvá változhat. Az intenzívebb gyümölcstetvényekben a szakszerű koronaalakítás, metszés nagymértékben módosítja a fajtára jellemző törzsmagasságot, a korona alakot. A metszés során a fajta alaptulajdonságaira azonban tekintettel kell lenni. E szempontok fokozott mértékben érvényesek a fajta koronájának sűrűsödési hajlamára.

Fakadási idő

A gesztenye fakadási ideje viszonylag későn, április közepétől május elejéig következik be, a változatok között 20—25 napos eltolódás fordul elő. A tavaszi fagykarak elkerülése érdekében különösen a mélyfekvésű, fagyveszélyes területeken előnyösebb a későbbi típusok telepítése.

Virágzási idő

A gesztenye június végén, július elején virágzik, jóval a tavaszi fagyveszélyes időszak után. A virágzási időnek abból a szempontból van jelentősége, hogy a különböző ivarú virágok mikor nyílnak, hogy a virágpor szóródása mennyire esik egybe a saját nővirágzás idejével.

Érés idő

Az egyes gesztenye fajták érési ideje szeptember végétől november elejéig tart. Érés idő szempontjából a koraiak értékesebbek a szezon kezdetének magasabb árai szempontjából. Értékesebbek lehetnek a kései jobban tárolhatóságuk következtében. A nagyon kései fajták azonban bizonytalan beérésük miatt hátrányosak lehetnek, ezeket nem célszerű kései fagynak kitett, mélyebb fekvésű területre telepíteni.

Érés módja

Jelentős különbségek fordulnak elő az egyes gesztenyefajták között az érés módjában is. Vannak fajták, amelyek az érés alkalmával szabályosan nyílnak, s belőlük egyszerre hull ki az összes, teljesen érett makk. A másik véglet, amikor a kupacs fel sem nyílik, hanem az érés előrehaladtával a kupaccsal együtt hull le s azt külön kell a betakarításkor felnyitni, a makkokat kiszedni. A két szélső

típus között minden átmenet előfordul. Legelőnyösebb a szabályosan nyíló típus, mert ennek a betakarítása a legegyszerűbb. A zárt kupacossal hulló fajta egyszerű eszközökkel, kupacsosan tárolható, eltartása kedvezőbb.

Az érés lefolyása

Gazdasági szempontból is fontos tulajdonság az érés lefolyása, mennyi idő alatt érik be a fa összes termése. Ez típusonként 10—30 nap alatt következhet be. A betakarítás szervezése szempontjából előnyösebbek azok a típusok, melyek érés lefolyása a legrövidebb idő alatt megy végbe.

Vegetáció típusa

A fa vegetációs típusához tartozó fontos tulajdonság az őszi lombszíneződés és lombhullás. E tulajdonságok a fajta tenyészidejével vannak összefüggésben. Szintén nagy az egyes típusok közötti eltérés. A rövid tenyészidejű, típusok lombja ősszel korán sárgára színeződik, majd lehull, a kései típusúak az őszi derek jelentkezésekor színeződnek sötétbarnára, s csak a tél kezdetén válnak le a levelek az erősebb szelek hatására. A fa jó beérése szempontjából a rövid tenyészidejű szabályosan színeződő és lombhullató fajták az előnyösebbek. E tulajdonságot a betegségek és az egyes évjáratok őszi időjárásának eltérő alakulása nagymértékben befolyásolhatja.

Termőképesség

A termőképességre ható egyik tulajdonság a makkok száma a kupacsban. Ez típusonként 1—7 között ingadozik, és szoros összefüggés van a gyümölcs mérete és e tulajdonság között. A jó fajtáknál 1—3 makk van egy kupacsban. A 3 makkú kupacsban a középső gyümölcs alakja már nem kedvező, mert mindkét oldala lapított.

A másik, a termőképességre ható fontos tulajdonság a termés csoportossága, vagyis hogy a termő hajtáson hány kupacs fordul elő s milyen gyakorisággal.

Termékenység

A termékenység szempontjából a legfontosabb tulajdonság, hogy a fa hajtásainak hány százaléka rakodik be terméssel. A fajta termőképessége elsősorban e tulajdonsággal van összefüggésben.

A termőképesség az életkorral együtt változik. E tekintetben is van különbség a nemes oltvány és a magcsemetéből nevelt fa között.

A magról nevelt gesztenyefa 12—20 év múlva éri el termőkorát. Ezzel szemben az oltással szaporított fajták már induláskor élettanilag termő korú állapotban vannak, ültetésük utáni évben már termést hozhatnak, s a korona növekedésével párhuzamosan nő a hozamuk.

A magoncgesztenye 8—15 éves korában hozott 3 kg termése még nem termőrefordulást jelent, a vegyes állományban egyes fák az első terméseket már korábban megmutatják.

Forrásként szolgált:

Dr. Szentiványi Péter - Gesztenye - Mezőgazdasági Könyvkiadó -

